

Πιθανότητες και Αλγόριθμοι

Δημήτρης Φωτάκης

Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
και Μηχανικών Υπολογιστών

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Πιθανοτικοί Αλγόριθμοι

- **Πιθανοτικός αλγόριθμος** κάνει **τυχαίες επιλογές** και εξαρτά **εξέλιξη του** από αυτές.
  - **Κατανομή πιθανότητας** πάνω σε ντετερμινιστικούς αλγόριθμους.
- Πλεονεκτήματα πιθανοτικών αλγόριθμων:
  - **Απλότητα** και κομψότητα (π.χ. quickselect, primality).
  - Συνήθως **ταχύτεροι** από ντετερμινιστικούς.
  - Όταν έχουμε μερική γνώση, περιορισμένη μνήμη, κλπ., πρακτικά αποτελούν **μόνη αποδοτική λύση**.
- Μειονεκτήματα:
  - **Λάθος** απάντηση (με μικρή πιθανότητα).
  - Κυμαινόμενος **χρόνος** εκτέλεσης.
  - Δύσκολο **debugging**.

Πώς τα Καταφέρνουν;

- Εκμεταλλεύονται «εργαλεία» της πιθανότητας.
- «Αδυνατίζει» (και γίνεται πιο ρεαλιστική) η χειρότερη περίπτωση (π.χ. quicksort).
- Τυχαία δειγματοληψία: αντιπροσωπευτικό δείγμα και λύση (π.χ. clustering, sublinear algs).
- Ικανό πλήθος πιστοποιητικών (βλ. property testing).
- Τυχαία μοιρασιά εργασιών: ισορροπημένη και με ελάχιστο κόστος (υπολογιστικό, επικοινωνιακό).
- Fingerprinting και hashing.
- «Σπάσιμο» συμμετρίας (π.χ. Ethernet, leader election).
- Προσομοίωση διαδικασιών και rapid mixing.

Γινόμενο Πολυωνύμων

- Πολυώνυμο $P_1(x)$ και $P_2(x)$ βαθμού d , και πολυώνυμο $P_3(x)$ βαθμού $2d$, όλα ορισμένα σε field F .
- Έλεγχος αν $P_1(x) \times P_2(x) = P_3(x)$
  - ... σε χρόνο (σημαντικά) μικρότερο του πολλαπλασιασμού;
- Ελέγχουμε αν $Q(x) = P_1(x) \times P_2(x) - P_3(x)$ είναι (ταυτ.) 0.
  - Έστω $Q(x)$ βαθμού $2d$ και όχι (ταυτοτικά) 0.
Τότε, $\Pr_{r \in F}[Q(r) = 0] \leq 2d/|F|$.
  - Για $|F| = 200d$ και 3 ανεξ. δείγματα, πιθαν. λάθους $\leq 10^{-6}$.
  - Χρόνος πολ/μού: $\Theta(d^2)$ (ή $\Theta(d \log d)$). Χρόνος ελέγχου: $\Theta(d)$.
- Επεκτείνεται σε πολυώνυμο **πολλών μεταβλητών**, όπου αντίστοιχη πιθανότητα ορίζεται με **συνολικό βαθμό**.
  - Θεώρημα **Schwartz-Zippel**.

Γινόμενο Πινάκων

- Δίνονται A, B, C πίνακες $n \times n$.
  - Έλεγχος αν $AB = C$ σε χρόνο $O(n^2)$.
- Τυχαίο διάνυσμα $r \in \{0, 1\}^n$. Απαντ. **ΝΑΙ** αν $A(Br) = Cr$.
  - Ισοδύναμα αν $Dr = 0$, όπου $D = (AB - C)$.
  - Αν $D \neq 0$, D έχει μη μηδενικά στοιχεία.
Χβτγ., κάποια στην $1^{\text{η}}$ γραμμή του D , ένα στην $1^{\text{η}}$ στήλη.
  - Για κάθε επιλογή των $r_2, \dots, r_n$,
υπάρχει μια (το πολύ) επιλογή για το r_1 τ.ω. $\sum_{j=1}^n D_{1j}r_j = 0$
  - Άρα πιθανότητα λάθους $\leq 1/2$.
  - Με π.χ. 30 ανεξάρτητες επαναλήψεις, **πιθ. λάθους $< 10^{-6}$** .

Γινόμενο Πινάκων: Εργαλείο

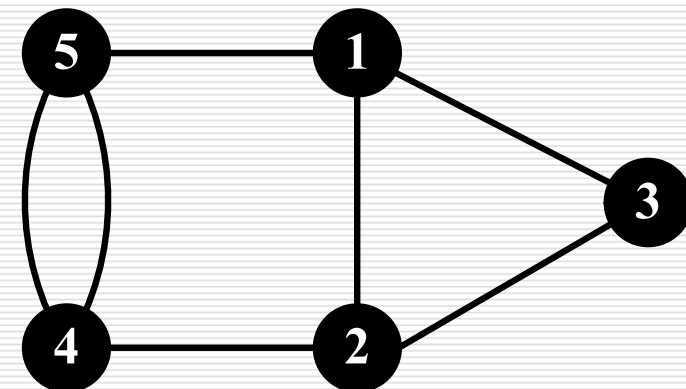

- Ανάλυση βασίζεται σε **αρχή αναβολής τυχαίων αποφάσεων** (principle of deferred decisions):
  - «Φιξάρουμε» μέρος των **τυχαίων** επιλογών (συνήθως σε **αυθαίρετες** τιμές).
  - Υπολογίζουμε **πιθανότητα**, δεδομένων αυτών των τιμών.
    - Τεχνικά, υπολογίζουμε την **πιθανότητα υπό συνθήκη**.
Επειδή ισχύει για αυθαίρετη συνθήκη, **ισχύει χωρίς συνθήκη**.
- Γενικότερα, έστω $E_1, \dots, E_n$ μια **διαμέριση** του δειγματοχώρου σε γεγονότα. Τότε:

$$\Pr[B] = \sum_{i=1}^n \Pr[B \cap E_i] = \sum_{i=1}^n \Pr[B|E_i] \Pr[E_i]$$

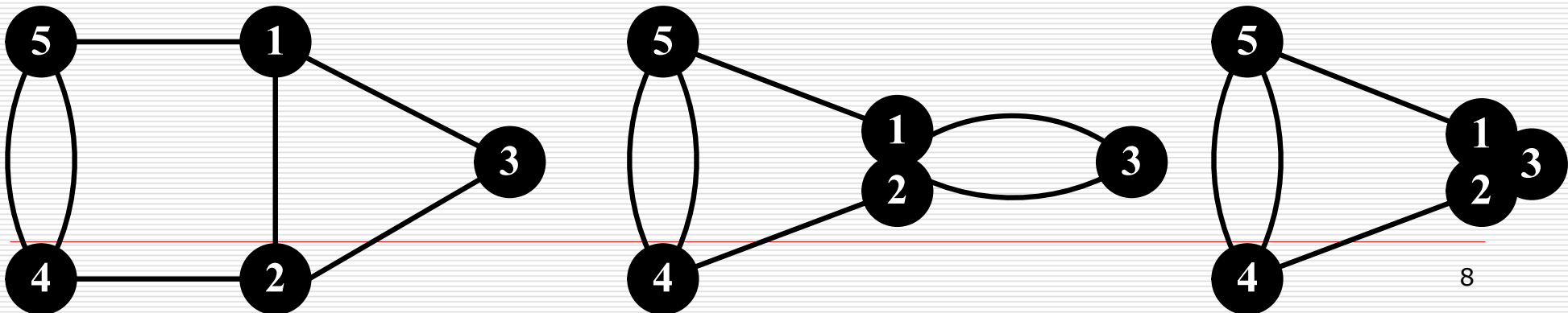
Ελάχιστη Τομή

- Μη κατευθυνόμενο συνεκτικό **πολυγράφημα** $G(V, E)$.
  - Πολλαπλές ακμές, όχι χωρητικότητες / βάρη.
- **Τομή**: διαμέριση κορυφών $(S, V \setminus S)$ με $\emptyset \neq S \subset V$.
  - Σύνολο ακμών που **αφαίρεσή** τους δημιουργεί τουλ. 2 συνεκτικές **συνιστώσες**.
  - Μέγεθος τομής $b(S, V \setminus S) = |\{\{u, v\} \in E : u \in S, v \notin S\}|$
- Πρόβλημα: υπολογισμός μιας **ελάχιστης τομής**.
  - Λύνεται σε χρόνο $O(n^4)$ με διαδοχικές εφαρμογές αλγόριθμου μέγιστης ροής.
  - Υπάρχουν εξειδικευμένοι αλγόριθμοι με χρόνο $O(n^3)$.

Σύμπτυξη Κορυφών

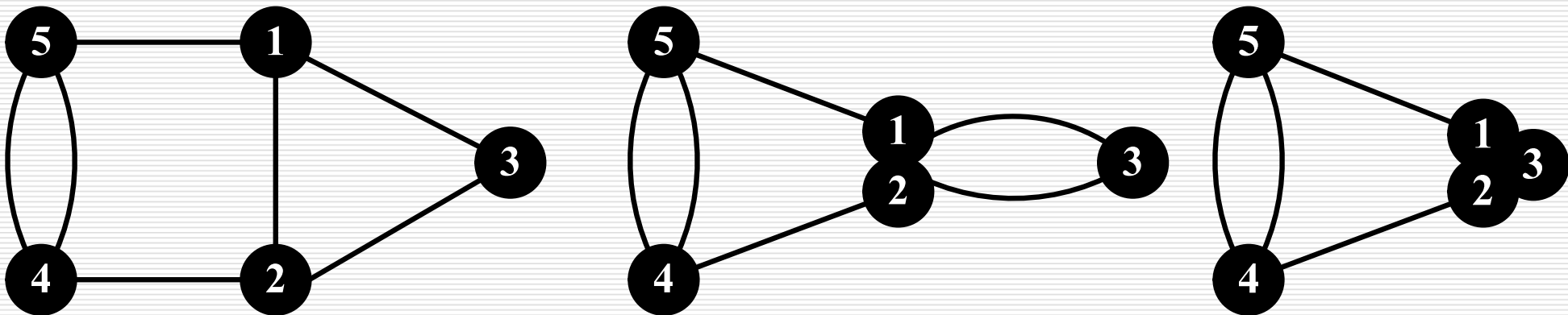
- **Σύμπτυξη** κορυφών **u και v** (που συνδέονται με ακμή):
  - Αντικατάσταση u, v από μία **νέα κορυφή uv**.
  - Κάθε ακμή $\{x, u\} / \{x, v\}$ αντικαθίσταται από ακμή $\{x, uv\}$.
  - Ακμές $\{u, v\}$ παραλείπονται.
  - Διαδοχικές συμπτύξεις κορυφών 1, 2 και 12, 3.
- **Τομή** σε γράφημα **μετά από διαδοχικές συμπτύξεις** αντιστοιχεί σε **τομή σε αρχικό** γράφημα.
  - Λειτουργία σύμπτυξης **δεν** μειώνει ελάχιστη τομή.

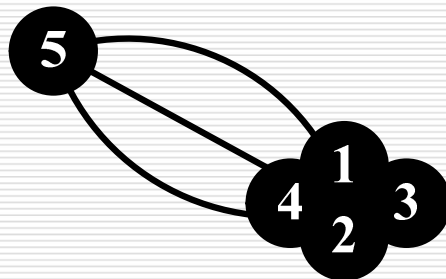
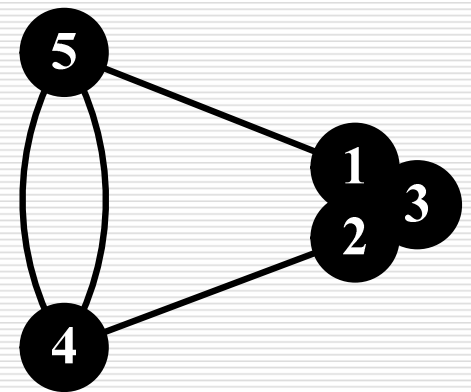
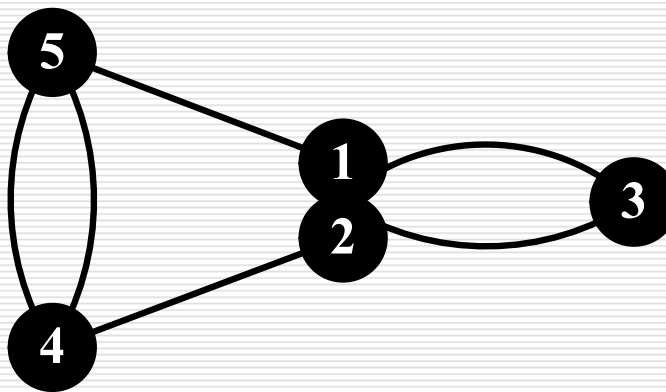
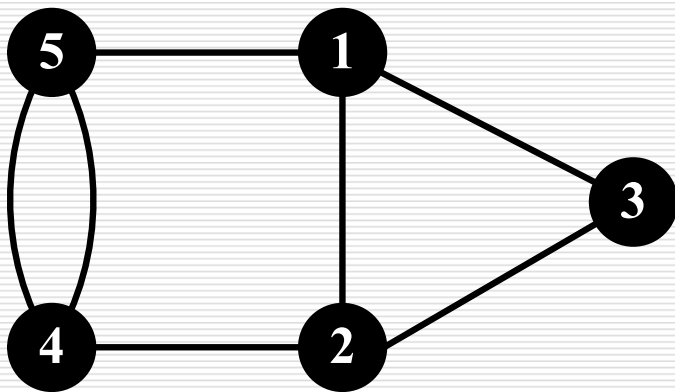
Πιθανοτικός Αλγόριθμος [Karger, 93]

- **Ενόσω** το γράφημα που απομένει έχει > 2 κορυφές:
  - Διάλεξε μια **τυχαία ακμή** $\{u, v\}$.
  - Αντικατέστησε γράφημα με αυτό που προκύπτει από **σύμπτυξη** κορυφών u και v .
- **Ακμές τομής** αυτές **μεταξύ 2 κορυφών** που απομένουν.
- **Τομή** ορίζεται από **κορυφές που συμπτύχθηκαν στις 2 κορυφές** που απομένουν.

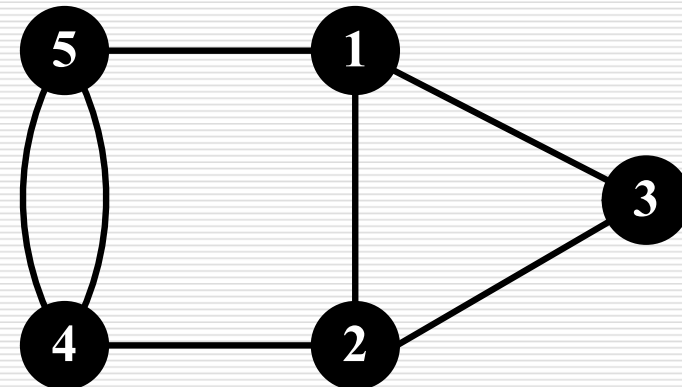
Παράδειγμα

- Αρχικές συμπτώξεις 1, 2, και 12, 3.
  - Σύμπτυξη 123, 4.
  - Σύμπτυξη 5, 4.

Πιθανοτικός Αλγόριθμος [Karger, 93]

- Βασικές ιδιότητες:
  - Πάντα **τερματίζει** έπειτα από $n - 2$ συμπτώξεις.
  - Υπολογίζει μία τομή, μπορεί **όχι** ελάχιστη.
  - Ποια πιθανότητα p να καταλήξει σε ελάχιστη τομή;
  - Αν p όχι αμελητέα, **μεγαλώνει γρήγορα με επαναλήψεις**.
  - Αν $p \geq 2/n^2$, πιθανότητα τουλ. μία από $n^2 \ln n$ επαναλήψεις να καταλήξει σε ελάχιστη τομή $\geq 1 - 1/n^2$.
- Έστω ελάχιστη τομή $C = \{e_1, \dots, e_k\}$ μεγέθους k .
  - Αλγ. επιστρέφει C ανν καμία από ακμές C δεν επιλεγεί για σύμπτυξη.

Πιθανότητα Επιτυχίας

- Συγκεκριμένη ελάχιστη τομή $C = \{e_1, \dots, e_k\}$ μεγέθους k .
  - Πιθανότητα **καμία** από ακμές C **δεν** επιλέγεται για σύμπτυξη.
  - Ελάχιστος βαθμός κορυφής $\geq$ ελάχιστη τομή.
  - $G(V, E)$ έχει **ελάχιστο βαθμό** κορυφής $\geq k$.
    - G έχει **#ακμών** $\geq nk/2$.
    - Πιθανότητα **δεν** επιλέγεται ακμή του C στην **1^η** σύμπτυξη:
$$p_1 \geq \frac{\frac{nk}{2} - k}{\frac{nk}{2}} = \frac{n-2}{n}$$
    - Μετά από t συμπτώξεις, γράφημα έχει **ελάχιστο βαθμό** $\geq k$.
      - **#ακμών** $\geq (n-t)k/2$.
      - Πιθανότητα **δεν** επιλέγεται ακμή C του **ούτε** στην **($t+1$)^η** σύμπτυξη:
$$p_{t+1} \geq \frac{\frac{(n-t)k}{2} - k}{\frac{(n-t)k}{2}} = \frac{n-t-2}{n-t}$$

Πιθανότητα Επιτυχίας

- Συγκεκριμένη ελάχιστη τομή $C = \{e_1, \dots, e_k\}$ μεγέθους k .
  - Πιθανότητα **καμία** από ακμές C **δεν** επιλέγεται για σύμπτυξη:

$$p = p_1 \cdot p_2 \cdots p_{n-2} \geq \frac{n-2}{n} \cdot \frac{n-3}{n-1} \cdot \frac{n-4}{n-2} \cdots \frac{2}{4} \cdot \frac{1}{3} = \frac{2}{n(n-1)}$$

- Άρα $p \geq 2/n^2$, και πιθανότητα τουλ. **μία** από $n^2 \log n$ επαναλήψεις να καταλήξει σε **ελάχιστη τομή** $\geq 1 - 1/n^2$.
  - Χρόνος εκτέλεσης $O(n^2)$ / επανάληψη.
  - Συνολικός χρόνος $O(n^4 \log n)$.

Χρόνος Εκτέλεσης

- Όμως (σχετικά) μικρή πιθανότητα αποτυχίας στις πρώτες μισές συμπτώξεις!
  - Π.χ. πιθανότητα να μην συμπτυχθεί καμία ακμή C στις πρώτες $(n-3)/2$ συμπτώξεις $\geq 1/4$.
  - «Ακριβές» συμπτώξεις είναι «επιτυχημένες».
- Αναδρομική υλοποίηση σε φάσεις:
  - Εκτέλεση βασικού αλγόριθμου για $n/2$ συμπτώξεις 4 φορές.
  - Συνεχίσουμε αναδρομικά για καθένα από τα αποτελέσματα.
  - Χρόνος εκτέλεσης: $O(n^2 \log n)$ ($O(\log n)$ επίπεδα, $O(n^2)$ / επίπεδο)
  - Έστω $P(n)$ πιθανότητα επιτυχίας για γράφημα n κορυφών:
    - $P(n) = 1 - (1 - P(n/2)/4)^4$, με λύση $P(n) = \Omega(1/\log n)$
- Χρόνος εκτέλεσης συνολικά $O(n^2 \log^3 n)$ για πιθανότητα επιτυχίας $= 1 - O(1/n)$.

Monte Carlo vs Las Vegas

- Monte Carlo αλγόριθμοι (π.χ. min-cut):
  - Μπορεί να δώσουν **λάθος απάντηση** (με μικρή πιθανότητα), χρόνος εκτέλεσης **ντετερμινιστικός** (συνήθως!).
  - Πιθανότητα λάθους μπορεί να γίνει **πολύ-πολύ μικρή** με ανεξάρτητες επαναλήψεις.
  - Προβλήματα απόφασης: **one-sided error** και **two-sided error**.
  - Πολυωνυμικοί one-sided error αλγόριθμοι: **RP** και **coRP**.
  - Πολυωνυμικοί two-sided error αλγόριθμοι: **BPP**.
- Las Vegas αλγόριθμοι (π.χ. quicksort, quickselect):
  - **Πάντα σωστή** απάντηση, **χρόνος εκτέλεσης τυχαία μεταβλητή**.
  - Πολυωνυμικοί αλγόριθμοι: **ZPP**.

Βασικές Έννοιες Πιθανότητας

- Δειγματοχώρος, γεγονός και πιθανότητα, τυχαία μεταβλητή.
  - $\Pr[A \cup B] = \Pr[A] + \Pr[B] - \Pr[A \cap B]$
(γενικεύεται με μέθοδο εγκλεισμού – αποκλεισμού).
  - Union bound: $\Pr[\cup_{i=1}^n A_i] \leq \sum_{i=1}^n \Pr[A_i]$
  - Πιθανότητα A υπό συνθήκη B: $\Pr[A|B] = \Pr[A \cap B] / \Pr[B]$
Γενίκευση: $\Pr[\cap_{i=1}^n A_i] = \Pr[A_1] \Pr[A_2|A_1] \cdots \Pr[A_n | \cap_{i=1}^{n-1} A_i]$
  - Ανεξάρτητα γεγονότα: $\Pr[A \cap B] = \Pr[A] \Pr[B]$.
  - Αρνητικά σχετιζόμενα γεγονότα.

Βασικές Έννοιες Πιθανότητας

- Μέση τιμή: $\mathbb{E}[X] = \sum_{k=0}^{\infty} \Pr[X = k] k$
  - Ισοδύναμα (ακέραιες τυχαίες μεταβλ.): $\mathbb{E}[X] = \sum_{k=1}^{\infty} \Pr[X \geq k]$
  - Γραμμικότητα: $E[X+Y] = E[X] + E[Y]$.
  - Ανισότητα Jensen: Αν f κυρτή συνάρτηση, $E[f(X)] \geq f(E[X])$.
  - Αν X και Y ανεξάρτητες: $E[X Y] = E[X] E[Y]$.
- Διακύμανση (variance):
  - $\text{Var}[X] = E[(X - E[X])^2] = E[X^2] - E[X]^2$
  - Τυπική απόκλιση (std deviation): $\sigma_x = \text{Var}(X)^{1/2}$
  - Αν X και Y ανεξάρτητες: $\text{Var}[X + Y] = \text{Var}[X] + \text{Var}[Y]$.
- Probability generating function:
$$G_X(z) = \sum_{k=0}^{\infty} \Pr[X = k] z^k$$
$$\mathbb{E}[X] = G'(1)$$
$$\text{Var}[X] = G''(1) + G'(1) - G'(1)^2$$

Παραδείγματα Κατανομών

- Bernoulli μεταβλητή X : 1 με **πιθ. p** , και 0 διαφ.
  - $E[X] = p$, $\text{Var}[X] = p(1 - p)$, $G_X(z) = 1 - p + pz$.
- Δυωνυμική κατανομή $\text{Pr}[X = k] = \binom{n}{k} p^k (1 - p)^{n-k}$
Bin(n, p):
  - **Αριθμός επιτυχιών** σε n «ρίψεις» με πιθανότητα επιτυχίας p .
  - Άθροισμα n Bernoulli μεταβλητών με παράμετρο p .
  - $E[X] = np$, $\text{Var}[X] = np(1 - p)$, $G_X(z) = (1 - p + pz)^n$
- Γεωμετρική κατανομή **Geo(p):** $\text{Pr}[X = k] = (1 - p)^{k-1} p$
  - **Αριθμός «ρίψεων»** μέχρι την πρώτη **επιτυχία** (waiting time).
  - $E[X] = 1/p$, $\text{Var}[X] = (1 - p)/p^2$, $G_X(z) = pz / (1 - z + pz)$
  - **Αμνησία:** $\text{Pr}[X = n+k \mid X > k] = \text{Pr}[X = n]$

Μπάλες και Κουτιά

- Έχουμε m μπάλες και n κουτιά. Κάθε μπάλα επιλέγει το κουτί της ισοπίθανα και ανεξάρτητα.
  - Απλό μοντέλο, πλήθος εφαρμογών(!).
  - Μέγιστος #μπαλών σε κάποιο κουτί;
    - Load balancing. Hashing with chains.
  - Ελάχιστο m ώστε να εμφανιστεί κουτί με ≥ 2 μπάλες;
    - Birthday paradox.
  - Ελάχιστο m ώστε κανένα κουτί άδειο;
    - Coupon collecting.

Μέγιστος #Μπαλών

□ Πιθανότητα να βρεθεί κουτί με $\geq 3 \ln n / \ln \ln n$ μπάλες είναι $\leq 1/n$.

■ $L_i = \#$ μπαλών σε κουτί i : $\Pr[L_i \geq k] \leq \binom{n}{k} \left(\frac{1}{n}\right)^k \quad k! \geq (k/e)^k$

$$\leq \frac{n^k e^k}{k^k n^k} = \left(\frac{e}{k}\right)^k$$

■ Συνεπώς $\Pr\left[L_i \geq \frac{3 \ln n}{\ln \ln n}\right] \leq n^{-2}$

■ ... και (από union bound) $\Pr\left[\exists i : L_i \geq \frac{3 \ln n}{\ln \ln n}\right] \leq \frac{n}{n^2} = \frac{1}{n}$

■ Πιο ακριβής ανάλυση είναι εφικτή [Gonnet].

□ Νδο με πιθανότητα $\geq 1 - 1/n$, υπάρχει κουτί με $\Omega(\ln n / \ln \ln n)$ μπάλες.

Δυο Μπάλες στο Ίδιο Κουτί

- Πιθανότητα όλες οι m ($< n$) μπάλες σε διαφορετικό κουτί:

$$P_m = \frac{n}{n} \frac{n-1}{n} \frac{n-2}{n} \dots \frac{n-m+1}{n} = \prod_{k=1}^{m-1} \left(1 - \frac{k}{n}\right)$$
$$\leq \prod_{k=1}^{m-1} e^{-k/n} = e^{-m(m-1)/(2n)}$$

- Πιθανότητα τουλ. 2 μπάλες στο ίδιο κουτί $\geq 1 - P_m$
  - Για $n = 365$ και $m = 28$: πιθανότητα σε 28 ανθρώπους, κάποιοι να έχουν γενέθλια την ίδια μέρα $> 1 - e^{-1}$

Συλλογή Κουπονιών

- Ελάχιστο m ώστε κανένα κουτί άδειο.
  - $Z_k = \#$ μπαλών όταν για πρώτη φορά $\#$ γεμάτων κουτιών = k .
  - $X_k = Z_{k+1} - Z_k$: $\#$ μπαλών για να γεμίσει το $k+1$ κουτί.
  - X_k ακολουθεί **γεωμετρική κατανομή** με παράμετρο $1 - k/n$, και έχει $E[X_k] = n/(n - k)$.
  - Γραμμικότητα μέσης τιμής: $E[Z_n] = \sum_{k=0}^{n-1} E[X_k] = \sum_{k=0}^{n-1} \frac{n}{n - k} = nH_n$
- Εμφανίζει **ισχυρή συγκέντρωση** γύρω από την μέση τιμή:
  - $Y_{j,k}$: κουτί j είναι άδειο μετά τις πρώτες k μπάλες. $\Pr[Y_{j,k}] = \left(1 - \frac{1}{n}\right)^k \leq e^{-k/n}$
  - Για κάθε $\beta > 1$, πιθανότητα κάποιο κουτί άδειο μετά από $\beta n \ln n$ μπάλες: $\leq n e^{-\beta \ln n / n} = n^{1-\beta}$
  - Μπορεί ν.δ.ο. για κάθε c , πιθανότητα κάποιο κουτί άδειο μετά από $n(\ln n + c)$ μπάλες: $\leq e^{-e^{-c}}$

Πιθανοτική Μέθοδος

- Μέθοδος κατασκευής **υπαρξιακών αποδείξεων**.
  - Γενικεύει αρχή **περιστερώνα**, με χρήση πιθανοτήτων.
- Θέλουμε νδο **«υπάρχει αντικείμενο με ιδιότητα X»**.
  - Ορίζουμε δειγματοχώρο που περιέχει αντικείμενα με ιδιότητα X (και συνήθως πολλά άλλα αντικείμενα).
  - Αποδεικνύουμε ότι υπάρχει **θετική πιθανότητα** να επιλέξουμε **αντικείμενο με ιδιότητα X**.
- Ειδική περίπτωση μεθόδου: υπάρχει λύση με αντικειμενική τιμή τουλάχιστον (το πολύ) X.
  - Αποδεικνύουμε ότι η μέση τιμή (κατάλληλα) επιλεγμένης κατανομής εφικτών λύσεων είναι τουλάχιστον (το πολύ) X.

Διμερή Υπογραφήματα

- Κάθε γράφημα $G(V, E)$ με m ακμές περιέχει διμερές υπογράφημα $G'(X, Y, E')$ με τουλάχιστον $m/2$ ακμές.
  - Βλ. και πρόβλημα **MAX CUT**. Ισχύει και για πολυγραφήματα χωρίς ανακυκλώσεις.
- Απόδειξη με πιθανοτική μέθοδο:
  - Κάθε κορυφή στο X με πιθανότητα $1/2$, διαφορετικά στο Y .
  - $\forall$ ακμή $\{u, v\}$, $\text{Prob}[\{u, v\} \text{ μεταξύ } X \text{ και } Y] = 1/2$.
  - Γραμμικότητα μέσης τιμής: $\text{Exp}[\# \text{ακμών μεταξύ } X \text{ και } Y] = m/2$
  - Άρα υπάρχει διαμέριση (X, Y) ώστε $\# \text{ακμών μεταξύ } X \text{ και } Y \geq m/2$
- Κατασκευαστική απόδειξη (conditional expectations):
  - Εξετάζουμε κορυφές μία-μία με τη σειρά. Κορυφή u στο X αν έχει πιο πολλούς γείτονες στο Y από ότι στο X , διαφορετικά στο Y .
  - «Κρατάμε» μεταξύ X και Y τουλάχιστον τόσες ακμές όσες «διώχνουμε». Τυπική απόδειξη με επαγωγή στον $\#$ κορυφών.

Μεγάλα Ανεξάρτητα Σύνολα

- Κάθε γράφημα $G(V, E)$ με n κορυφές και $m = nd/2$ ακμές, για κάποιο $d \geq 1$, έχει ανεξάρτητο σύνολο μεγέθους $\geq n/(2d)$
- Απόδειξη με πιθανοτική μέθοδο:
  - Τυχαίο υποσύνολο $V_1 \subseteq V$: κάθε κορυφή u στο V_1 με πιθανότητα p .
  - $\text{Exp}[|V_1|] = np$ και $\text{Exp}[|E(G[V_1])|] = mp^2 = ndp^2/2$.
  - $G[V_1]$ (πιθανότατα) **δεν** είναι ανεξάρτητο σύνολο.
  - Αλλά αφαιρώντας αναμενόμενο $\#$ κορυφών $\leq ndp^2/2$ από V_1 (το ένα άκρο κάθε ακμής στο $G[V_1]$) παίρνουμε **ανεξάρτητο σύνολο**.
  - $\text{Exp}[\# \text{κορυφών που μένουν}] \geq np - ndp^2/2 = np(1 - dp/2)$.
  - Αυτό μεγιστοποιείται για $p = 1/d$, και έχουμε $\text{Exp}[\# \text{κορυφών που μένουν}] \geq n/(2d)$
  - Άρα υπάρχει ανεξάρτητο σύνολο με $\geq n/(2d)$ κορυφές.
- Κάθε γράφημα $G(V, E)$ έχει ανεξάρτητο σύνολο μεγέθους $\geq \sum_{v \in V} \frac{1}{\text{deg}(v) + 1}$

Συγκέντρωση στη Μέση Τιμή

- (Πραγματική τιμή) «ομαλών» συναρτήσεων μεγάλου αριθμού ανεξάρτητων τυχαίων μεταβλητών «κινείται» σε ένα μικρό διάστημα γύρω από την μέση τιμή.
  - Βλ. [Dubhashi and Panconessi, Concentration of Measure for the Analysis of Randomized Algorithms, 2007].
- **Ανισότητα Markov** (γενική, αλλά όχι ιδιαίτερα ισχυρή):
  - X μη-αρνητική τυχαία μεταβλητή. $\Pr[X \geq t \mathbb{E}[X]] \leq 1/t$
Για κάθε $t > 0$, $\Pr[X \geq t] \leq \mathbb{E}[X]/t$
- **Ανισότητα Chebyshev** (γενική, ισχυρότερη):
  - Για κάθε $t > 0$, $\Pr[|X - \mathbb{E}[X]| \geq t \sigma_X] \leq 1/t^2$
  - Απόδειξη εύκολα από ορισμό $\text{Var}[X]$ και ανισότητα Markov.

Chernoff Bounds

$$\forall \varepsilon \in (0, 0.7), \frac{e^\varepsilon}{(1+\varepsilon)^{1+\varepsilon}} \leq 1 - \frac{\varepsilon^2}{e}$$

- Έστω $X_1, \dots, X_n$ **ανεξάρτητες** Bernoulli τ.μ. με $E[X_k] = p_k$, $X = X_1 + \dots + X_n$, και $E[X] = \mu$. Για κάθε $\varepsilon > 0$,

$$\Pr[X > (1 + \varepsilon)\mu] \leq \left[\frac{e^\varepsilon}{(1 + \varepsilon)^{1+\varepsilon}} \right]^\mu$$

- Για κάθε $t > 0$, και χρησιμοποιώντας **ανισότητα Markov**:

$$\Pr[X > (1 + \varepsilon)\mu] = \Pr[e^{tX} > e^{t(1+\varepsilon)\mu}] \leq \mathbb{E}[e^{tX}] / e^{t(1+\varepsilon)\mu}$$

$$\mathbb{E}[e^{tX}] = \prod_{k=1}^n \mathbb{E}[e^{tX_k}] \leq \prod_{k=1}^n e^{p_k(e^t - 1)} = e^{(e^t - 1)\mu}$$

$$\Pr[X > (1 + \varepsilon)\mu] \leq \left[\frac{e^{e^t - 1}}{e^{t(1+\varepsilon)}} \right]^\mu$$

$$\stackrel{t=\ln(1+\varepsilon)}{\Rightarrow} \Pr[X > (1 + \varepsilon)\mu] \leq \left[\frac{e^\varepsilon}{(1 + \varepsilon)^{(1+\varepsilon)}} \right]^\mu$$

Chernoff Bounds

- Έστω $X_1, \dots, X_n$ **ανεξάρτητες** Bernoulli τ.μ.,
 $X = X_1 + \dots + X_n$, και $E[X] = \mu$.
  - Για κάθε $1 \geq \varepsilon \geq 0$,
$$\Pr[X > (1 + \varepsilon)\mu] \leq e^{-\varepsilon^2 \mu / 3}$$
$$\Pr[X < (1 - \varepsilon)\mu] \leq e^{-\varepsilon^2 \mu / 2}$$
  - Εξαιρετικά ισχυρή συγκέντρωση γύρω από την μέση τιμή!
  - Απαιτούν σύγκριση X με **λογαριθμική ποσότητα** για να «δουλέψουν καλά».
  - Αντίστοιχα φράγματα για τ.μ. X_k με πεδίο τιμών το $[0, w_k]$.
  - Απαιτούν **ανεξαρτησία** (ή αρνητική εξάρτηση).
  - Αντίστοιχα bounds για τ.μ. με **περιορισμένη εξάρτηση**.
  - Πολύ σημαντικά για την ανάλυση πιθανοτικών αλγόριθμων.

Παραδείγματα

- Αν μοιράζουμε $m = n \ln n$ μπάλες σε n κουτιά, πιθανότητα προκύψει κουτί με $> 3 \ln n$ μπάλες είναι $\leq 1/n$.
- Set Balancing:
  - $A_1, \dots, A_n$ υποσύνολα U , $|U| = n$ και για κάθε j , $|A_j| = n/2$.
  - Ζητείται διαμέριση U σε B και W που ελαχιστοποιεί: $\max_j ||A_j \cap B| - |A_j \cap W||$
  - Τυχαία διαμέριση B, W : $\max_j ||A_j \cap B| - |A_j \cap W|| \leq 3\sqrt{n \ln n}$ με πιθανότητα $\geq 1 - 2/n^2$.
  - Για κάθε j , $X_j = |A_j \cap W|$ με $E[X_j] = n/4$. Έχουμε:

$$\begin{aligned} \Pr \left[||A_j \cap B| - |A_j \cap W|| > 3\sqrt{n \ln n} \right] &= \Pr \left[|n/2 - 2|A_j \cap W|| > 3\sqrt{n \ln n} \right] \\ &= \Pr \left[|\mathbb{E}[X_j] - X_j| > \frac{3}{2}\sqrt{n \ln n} \right] \\ &\leq 2 e^{-\frac{n}{12} \left(\frac{6\sqrt{\ln n}}{\sqrt{n}} \right)^2} = 2/n^3 \end{aligned}$$

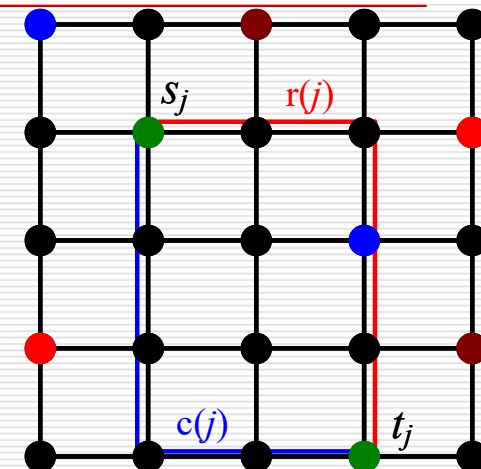
$$\underbrace{\frac{\mathbb{E}[X_j]}{n}}_{\frac{1}{4}} \cdot \frac{\overbrace{6\sqrt{\ln n}}^{\varepsilon}}{\sqrt{n}} = \frac{3}{2}\sqrt{n \ln n}$$

Τυχαία Δειγματοληψία

- Σύνολο A , $|A| = n$, (άγνωστου μεγέθους) σύνολο $X \subseteq A$ με στοιχεία A που έχουν κάποια ιδιότητα.
  - Έστω $|X| = p n$. Θα υπολογίσουμε εκτίμηση p' για p .
  - Επιλέγουμε «δείγμα» A' , $|A'| \geq 3 \ln(2/\delta)/\varepsilon^2$, και υπολογίζουμε $p' = |A' \cap X| / |A'|$.
  - Με πιθανότητα $\geq 1 - \delta$, εκτίμηση $p' \in [p - \varepsilon, p + \varepsilon]$.
- Σύνολο A , $|A| = n$, με διαμέριση $A_1, \dots, A_k$, $|A_j| = a_j n \geq \gamma n$, που ορίζεται από κάποιες ιδιότητες (π.χ. τι ψηφίζουν).
  - Θα εκτιμήσουμε όλα τα a_j γνωρίζοντας μόνο ότι είναι $\geq \gamma$.
  - Επιλέγουμε «δείγμα» B , $|B| \geq 3 \ln(2/(\delta\gamma))/(\gamma\varepsilon^2)$.
  - Έστω $B_j = A_j \cap B$ και $\beta_j = |B_j|/|B|$.
  - Με πιθανότητα $\geq 1 - \delta$, για όλα τα A_j , $(1 - \varepsilon)a_j \leq \beta_j \leq (1 + \varepsilon)a_j$

VLSI Routing

- Grid $n \times n$ και k ζεύγη κορυφών (s_j, t_j) που πρέπει να **συνδέσουμε** με μονοπάτια.
  - **Δύο** μόνο **δυνατότητες** για κάθε ζεύγος j :
 $r(j)$: πρώτα ευθεία μετά κάθετα.
 $c(j)$: πρώτα κάθετα μετά ευθεία.
- Συνδέσεις που **ελαχιστοποιούν φορτίο** (#μονοπατιών) κάθε **ακμής**.
  - **NP-complete**. Εκφράζεται ως **Ακέραιο Γραμμικό Πρόγραμμα**:

$$\begin{aligned} & \min W \\ \text{s.t. } & \sum_{e \in r(j)} x_j + \sum_{e \in c(j)} (1 - x_j) \leq W \quad \forall e \in E \\ & x_j \in \{0, 1\} \quad \forall j \in [k] \end{aligned}$$

VLSI Routing

- Λύνουμε σε **πολυωνυμικό χρόνο** το αντίστοιχο (μη Ακέραιο) **Γραμμικό Πρόγραμμα**:

- Βέλτιστη κλασματική λύση $W^* \leq$ βέλτιστη ακέραια λύση.

$$\begin{aligned} & \min W \\ \text{s.t. } & \sum_{e \in r(j)} x_j + \sum_{e \in c(j)} (1 - x_j) \leq W \quad \forall e \in E \\ & x_j \geq 0 \quad \forall j \in [k] \end{aligned}$$

- Ντετερμινιστική στρογγυλοποίηση:
  - Για κάθε j , αν $x_j^* \geq 1/2$ στην βέλτιστη ΓΠ-λύση, (s_j, t_j) συνδέεται με $r(j)$, διαφορετικά με $c(j)$.
  - Λόγος προσέγγισης 2, επειδή $\max(x_j^*, 1 - x_j^*) \geq 1/2$.

VLSI Routing

□ Randomized rounding:

- Για κάθε j , (s_j, t_j) συνδέεται με $r(j)$ με πιθανότητα x_j^* , διαφορετικά συνδέεται με $c(j)$.
- Τυχαία μετ/τη W : μέγιστο φορτίο ακμής στην (ακέραια) λύση $(x_1, \dots, x_n)$ που προκύπτει. $E[W_e] \leq W^*$.
- Θέτουμε $m = 2n(n-1)$ (#ακμών στο grid).
- Εφαρμόζοντας Chernoff bounds με $\varepsilon = \sqrt{3 \ln(m/\delta) / W^*}$ έχουμε ότι αν $W^* \geq 3 \ln(m/\delta)$, τότε:

$$\Pr \left[W \leq W^* + \sqrt{3W^* \ln(m/\delta)} \right] \geq 1 - \delta$$